

— श्रीमान् श्रीमान् भाटे —

म. अ. अ. अ. शिक्षक भा. ४

दि. २२-२-६

आ. ग. ८.

श्रीमान् श्रीमान् भाटे

म. अ. अ. अ. शिक्षक भा. ४

महानदीदे भोलीराम भा' १११
म ११०१ जि - ११०१ १११ १११-११०१.

भुक्तमेवः ब्रह्मनाम नारण्यस दीप्य

સા. નં. ૨૦૧ મંગળપુરી તા. ૧૫-૫-૨૦૧૫ વિજય પ્રે.મ. ડા.થું છે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૮૪૨૧ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ મુખ્યગાથા ૧૨૧૫૪

વિષય ગદ્ય: ૧૨૧૫૪

દેશી રાજ્યોમાં ટેકસ્ટ બુક્સ, છનામ અને
લાયબ્રેરી માટે મંજુર થયેલો અને પ્રજાવણી
ખાતાના અધિકારી સાહેબો તેમજ વિદ્વાન
સદ્ગૃહસ્થોના કિત્તમ સર્ટિફિકેટ પામેલો

ત્રીજા ધોરણનો મુખગણિત શિક્ષક ભા. ૪

રચનાર—છગનલાલ ભાતીરામ શાહ.

રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

પ્રમિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ ભાતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

રચનારે સર્વ હક મ્વાધીન રાખ્યા છે.

છાપનાર—નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમ.

છાપવાનું ઠેકાણું—“શંકર” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ચાંગાના પુલપર
ટાકી પાસે—સુરત.

નવી સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ દ્વિતી પ્રત ૩૦૦૦

સંવત ૧૯૭૮]

[તા ૧૫ આગષ્ટ મને ૧૯૨૨

કિંમત ૦-૨-૬ પોસ્ટેજ ગુદું.

વિધિમાર્ગ
અમદાવાદ

મહેરબાન કાઠિયાવાડી એજન્સી લિમિટેડ, સુવર્ણર સાહેબ
બહાદુર નં. B. A. P. ૬૫ તા. ૧૪-૧૧-૧૯ થી.

ચોથા ધોરણની ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧ કિંમત સાડાચાર આના.

કાઠિયાવાડ એજન્સીની તમામ પ્રાયમરી સ્કૂલોમાં

ઘનામ તથા લાયબેરી બુક તરીકે મંજૂર કરી છે.

• ~~~~~ •

મુંબઈ ઈલાકાની

 ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા માટે

અભિપ્રાય

રા. ૨૦ રા. ૨૦ ભાઈચંદ પુંજદામ શાહ.

સાદરા તાલુકા સ્કૂલના હેડ માસ્તર સાહેબ,

પોતાના તા. ૪-૧૦-૧૯૧૯ ના પત્રમાં લખે છે, કે

“ સલામ:—” ચોથા ધોરણની ભૂગોળની
પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧ ” આપના તરફથી મળી
તે અવગોચરતાં તેનાં સંબંધમાં મને જણાવતાં
આનંદ થાય છે કે આપે આ પુસ્તક રચવામાં
શરૂઆતની કેળવણી માટે લોકમાન્ય પ્રશ્નોત્તર-

શૈક્ષીને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે. આ પુસ્તકની રચનાથી
 ભૂગોળના શિક્ષણમાં ટ્રેન્ડ અનટ્રેન્ડ અને સાધારણ
 કેળવણી પામેલાને પણ સરળતા થઈ છે. પુસ્તકની
 રચના અને શિક્ષણશૈલી એ બે ભિન્ન છે. તેમાં
 આપે શિક્ષકોને ભૂગોળ શિખવવા માટે પુસ્તક
 વાચનમાં તથા તે ઉપરથી બાળકોને સમજાવતા
 જે કાળક્ષિપ થાય છે તેનો ખાસ અટકાવ આ
 પ્રશ્નોત્તરમાળા વાપરવાથી થાય, એવી યોજના
 દરેકી જણાય છે. દરેક શિક્ષક ધ્યાનપૂર્વક પુસ્તક
 વાંચે, વિચારે અને પછી નોટ કરી તે શિખવે
 ત્યારેજ ભૂગોળનો વિષય બાળકને સમજાવી શકે
 છે, આ બધું પ્રશ્નોત્તરમાળામાં સ્પષ્ટપણે ખુલા-
 સાવાર અને વિગતવાર આવી જાય છે, તેથી
 મારા શિક્ષક તરીકેના અનુભવથી જણાવું છું કે
 આ પુસ્તક શિષ્ય, શિક્ષક અને સામાન્યજ્ઞાન
 મેળવવા ઇચ્છતા જનસમુહને ઘણુંજ ઉપયોગી
 થઈ પડે તેવું આલેખાએલું છે. આનો ઉપયોગ
 કરવાથી બાળકો જલદી આ વિષયમાં પારંગત
 થઈ શકે તેમ છે.”

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ દુ ધ ગવર્નર
સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નં. ૭૬ તા. ૨-૯-૧૯થી

“અંકગણિતનાં મનોચત્ન”

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કૂલોમાં
ઈનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજૂર કર્યો છે.

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી
સાહેબની ઓફિસના નં ૦ ૫૧ તા. ૩૦-૧૨-૧૯ ના
પત્રમાં જણાવવામાં આવે છે, કે

બીજા ધોરણના

“અંકગણિતનાં મનોચત્ન”

વાં. હ. સા. આ. ના ૨૬૦ તા. ૧૭-૧૨-૧૯ થી
આ સ્ટેટની નિશાળોમાં ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજૂર
કરવામાં આવેલ છે.

ત્રીજી થોપડીનો “ડિક્શન શિક્ષક” ત્રણ આના.

સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના.

સુરત જિલ્લાનો નકશો ચાર આના,

સુંદરશક્તિ નવી પહેલીના અર્થ બે આના.

ગુજરાતની સા. ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ. શાહપોર-સુરત.

પ્રકરણ ૧. આંકનો ઉપયોગ.

મનોચલ ૧.

- ૧) ૫ એટલે કેટલા દશક ? ૨૧ કેટલા દશક ? ૭૧ એટલે કેટલા દશક ?
- ૨) ૧૨૧; ૧૫; ૧૭૧; ૭૫; ૮૭૧; ૨૨૧૧૧ દશક કેટલા ?
- ૩) ૫૦ એટલે કેટલા સો ? ૨૫ એટલે કેટલા સો ? ૭૫ એટલે કેટલા સો ?
- ૪) ૧૨૫; ૧૫૦; ૧૭૫; ૨૫૦; ૩૨૫; ૩૭૫ના સો કેટલા ?
- ૫) ૦૧ દશક; ૦૧ દશક; ૦૧૧ દશકના એકમ કેટલા ?
- ૬) ૦૧ સો; ૦૧ સો; ૦૧૧ સો; ૧૧ સો; ૨૧ સો; ૩૧ સો; ૭૧ સો; પાંચ્વી નવસો એટલે કેટલા ?
- ૭) ૧૬×૦૧; ૩૨×૦૧; ૪૮×૦૧૧; ૫૮×૧૧ કેટલા ?
- ૮) ૧૬×૨૧; ૩૨×૫; ૪૮×૭૧; ૫૨×૧૨૧ એટલે કેટલા દશક ?
- ૯) ૮×૮; ૧૫×૦૧; ૩૫×૦૧૧; ૪૩×૧૧; ૫૪×૧૧; ૬૭×૨૧ ?
- ૧૦) ૮×૨૫; ૧૫×૫૦; ૩૫×૭૫; ૪૩×૧૨૫, ૫૪×૧૫૦; ૬૭×૨૫૦ એટલે કેટલા સો ?
- ૧૧) ૨૭×૨૫; ૨૭×૫૦; ૧૨૫×૧૩; ૨૫૦×૬૩; ૧૫૦×૩૭; ૭૫×૩૬ એટલે કેટલા સો ?
- ૧૨) ૫૦+૨૫; ૭૫+૫૦; ૧૨૫+૭૫; ૧૫૦+૧૨૫; ૧૭૫+૫૦; ૨૨૫-૧૫૦; ૮૭૫-૧૨૫; ૭૫૦-૨૫૦; ૧૨૫૦-૨૫૦; ૧૨૫૦-૧૨૫; ૭૫૦-૫૦૦; ૩૫૦૦-૨૫૦; ૩૭૫૦-૭૫૦; ૨૨૫૦-૧૧૨૫ એટલે કેટલા ?
- ૧૩) ૧૦૦૦÷૧૨૫; ૧૫૦૦÷૧૫૦; ૨૨૫૦÷૭૫; ૭૫૦÷૫૦; ૨૫૦૦÷૨૫ એટલે કેટલા ?

પ્રકરણ ૨. કેળટકો.

અર્થદર્શક પરિમાણો.

(૧) ચલણી નાણાનું કોષ્ટક.

૧૧૧ પાઈ = ૧ અધેસા
૩ પાઈ = ૧ પૈસા (સવાકો)
૨ પૈસા = ૧ ઢયુ (અઢીકો)
૪ પૈસા = ૧ આનો; આની
૨ આના = ૧ બેઆની
૨ બેઆની = ૧ પાવલી
૨ પાવલી = ૧ અડધા
૨ અડધા = ૧ રૂપીઆ

૧૫ રૂપીઆ = ૧ ગણી

(૨) સરકારી હિસાબમાં.

૧૨ પાઈ = ૧ આનો
૧૬ આનો = ૧ રૂપીઆ

(૩) વેપારા હિસાબ ગણવાનું.

૧૬ વીસવાસી = ૧ બહામ
૧૬ બહામ = ૧ દોઢડો
૧૦૦ બહામ = ૧ આનો
૧૦૦ દોઢડો = ૧ રૂપીઆ.
૧૬૦૦ બહામ = ૧ રૂપીઆ.

ભારદર્શક પરિમાણો.

(૪) દેશી સાધારણ તોલનું.

૨૫ રૂપીઆભાર = ૧ અધોળ.
૪૧ ગુના પૈસાભાર = ૧ અધોળ.
૪૧ ટાક = ૧ અધોળ.
૨ અધોળ = ૧ નવટાંક.
૨ નવટાંક = ૧ પાશેર.
૨ પાશેર = ૧ અચ્છેર
૨ અચ્છેર = ૧ શેર.

૪૦ રૂપીઆભાર = ૧ શેર

૭૨ ગુના પૈસાભાર = ૧ શેર

૮૬ નવા પૈસાભાર = ૧ શેર

૪૦ શેર = ૧ મણુ

૫ મણુ = ૧ કાથળો

૭ મણુ = ૧ નાનોહારો

૧૨ મણુ = ૧ માણી

૧૬ મણુ = ૧ કળશી

૨૦ મણુ = ૧ ખાંડી

૨૧ મણુ = ૧ મોટાહારો

૨૪ મણુ = ૧ બાર

બીજા ધોરણ માટે બાળમરનાવળીની નોટ બે આના. [૭]

૩૦ મણુ-૧ ગાલ્લી
૩૨ મણુ ૧ બેડીકં
૪૦ મણુ ૧ મુડો,
૧૦૦ મણુ ૧ મોટો મુડો

(૫) રૂ તથા કપાસ તોલવાનું.
૪૮ ગેર ૧ ધડી
૨૦ ધડી ૧ બાર

(૬) સોનું રૂપું તોલવાનું. (દશી)
૬ ચોખાભાર ૧ રતી
૪ મગ ૧ રતી
૩ રતી ૧ વાલ
૧૬ વાલ -૧ ગદિઆણો
૨ ગદિઆણા ૧ તોલો
૩૨ વાલ =૧ તોલો.

(૭) દક્ષિણમાં ચાલનું.
૮ રતી =૧ માસો
૧૨ માસા=૧ તોલો

(૮) ગણતરીનું કોષ્ટક.
૧૨ નંગ = ૧ ડઝન
૧૨ ડઝન = ૧ ગ્રોસ (ગ્રુસ)
૨૦ નંગ = ૧ કોડી (કુડી)

૧૦૦ નંગ = ૧ સેંકડો
૧૦ સેંકડો = ૧ હમ્મર

(૯) કાગળ માપવાનું.
૨૪ તાવ-૧ ઘા (દસ્તો)
૨૦ ઘા -૧ રીમ
૧૦ રીમ ૧ ગાંસડી

મહત્વદર્શક પરિમાણો.
(૧૦) કપડાં ભરવાનું.

૨ આંગળ=૧ તસુ
૧૨ તસુ =૧ ફુટ
૨ ફુટ - ૧ ગજ
૨૪ તસુ =૧ મજ
૩ ફુટ =૧ વાર
૩૬ તસુ =૧ વાર
૨૦ તસુ =૧ હાથ.

(૧૧) અંતર માપનું કોષ્ટક.
૮ ઉબાળવ=૧ આંગળ
૪ આંગળ =૧ મુઠ્ઠી
૩ મુઠ્ઠી =૧ વેંત
૨ વેંત =૧ હાથ
૪ હાથ =૧ દડ.

૯] ત્રીજા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” અઢી આના.

૨૦૦૦ ફંડ = ૧ ગાઉ
 ૪ ગાઉ = ૧ ગેજન
 ૧ ગાઉ = ૨૫ માઇલ
 (૧૨) અગ્રેજી અંતર માપવાનું.

૧૨ ઇંચ = ૧ ફુટ
 ૩ ફુટ = ૧ વાર (યાર્ડ)
 ૨૨૦ યાર્ડ = ૧ ફર્લોંગ
 ૮ ફર્લોંગ ૧ માઇલ

૫૨૮૦ ફુટ = ૧ માઇલ
 ૧૭૬૦ યાર્ડ = ૧ માઇલ
 (૧૩) દેશી ચારસ માપનું.
 ૨૦ કાઠી = ૧ વસો
 ૨૦ વસો = ૧ વીંછુ

કાળદર્શક પરિમાણો.

(૧૪) વખત માપવાનું કોષ્ટક.
 ૬૦ વિપળ = ૧ પળ

૬૦ પળ = ૧ ઘડી
 ૭૫ ઘડી = ૧ પહોર
 ૮૫ પહોર } = ૧ દિવસ
 ૬૦ ઘડી }
 ૭ દિવસ ૧ અઠવાડીક
 ૧૫ દિવસ = ૧ પખવાડીક
 ૩૦ દિવસ = ૧ મહીનો
 ૧૨ મહીનો = ૧ વરસ
 ૫૨ અઠવાડીયાં ૧ વરસ
 ૩૬૦ દિવસ ૧ વરસ

૬૦ સેકન્ડ ૧ મિનિટ
 ૬૦ મિનિટ = ૧ કલાક
 ૨૪ કલાક = ૧ દિવસ
 ૩૬૫ દિવસ = ૧ વરસ

૧ ઘડી = ૨૪ મિનિટ
 ૧ પહોર = ૩ કલાક

પ્રકરણ ૩. પોણાનું મુખ્યગણિત.

મનોયત્ન ૩.

૧) અર્ધો ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપિયા થાય ?

૨) ૧૫૦ ગજ લુગડુ હતું, બીજું ૧૫૦ ગજ લીધું તો કેટલું થયું ?

ત્રીજી શાપડીનો “ડિક્ટેશન ચિલ્ક” ત્રણ આના. [૬

- ૩) ૨૭ માં ૦૧૧ ઉમેરું તો કેટલા થાય ?
- ૪) ૬૨૧ મળુ ઘઉં હતા, ખીજ ૦૧૧ મળુ લાલ્યો તો કેટલા થયા ?
- ૫) ૪૫+૦૧૧; ૪૭+૦૧૧; ૩૭+૦૧૧; ૬૯+૦૧૧ કેટલા ?
- ૬) ૦૧૧+૪૦૧; ૦૧૧+૬૧૧; ૦૧૧+૪૭; ૦૧૧+૭૨ કેટલા ?
- ૭) કઈ સંખ્યામાંથી ૦૧૧ લખએ તો ૪૫૧૧, ૪૮, ૩૮૧ ને ૭૦૧ રહે ?
- ૮) ૧૨ અઠધા અને ૧૨ પાવલા મળીને કેટલા રૂપિયા થાય ?
- ૯) ૧૧ શેર દૂધમાંથી ૦૧૧ શેર ઢાળાઈ ગયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૦) મારી પાસે રૂ. ૦૧ છે, તેમાં શું ઉમેરું તો રૂ. ૦૧૧ થાય ?
- ૧૧) મારી પાસે રૂ. ૧૬૧ હતા, તેમાંથી રૂ. ૦૧૧ ખોવાય ગયો તો કેટલા રહ્યા ?
- ૧૨) રૂ. ૨૪ માંથી રૂ. ૦૧૧ ખરચ્યો તો બાકી શું રહ્યું ?
- ૧૩) ૬૫-૦૧૧; ૬૭-૦૧૧; ૪૮-૦૧૧; ૬૩-૦૧૧ કેટલા થાય ?
- ૧૪) ૧૭×૦૧૧; ૨૩×૦૧૧; ૪૭×૦૧૧; ૯૯×૦૧૧; ૬૭×૦૧૧ કેટલા ?
- ૧૫) એક તપેલામાં ૦૧૧ મળુ દૂધ માય તો એવા ૮ તપેલામાં કેટલું માશે ?
- ૧૬) એક રૂપિયાનું ૦૧૧ ગજ તો રૂ. ૫૭નું કેટલું ?
- ૧૭) ૦૧૧ ગજનું એક ગજનું થાય તો ૨૮ ગજવામાં કેટલા ગજ લુગડું વપરાશે ?
- ૧૮) રૂ. ૦૧૧નું એક શેર તો ૨૪ શેરનું શું ?
- ૧૯) એક આનાનું ૦૧૧ શેર તો ૨૪ શેરનું શું ?
- ૨૦) એક છોકરાને રૂ. ૦૧૧ આપીએ તો ૨૭ છોકરાને આપવા કેટલા રૂપિયા જોઈએ ?
- ૨૧) એક શીશીમાં ૦૧૧ શેર સાદી માય તો ૬૮ શીશીમાં કેટલી માશે ?

૨૨) મહીને ૦૧૧ મણુ આખા જોધએ તો ૨૭ મહીનામાં કેટલા જોધએ?

૨૩) એક માણુસને ૦૧૧ શેર અનાજ જોધએ તો ૬૧ માણુસને કેટલું જોધએ?

૨૪) એક શેર અંજીરનો ૩. ૦૧૧ પડે તો ૧૨ શેરનું શું બેસે?

૨૫) ૨૪ આખાના પોણા કેટલા? ૩૬ પોણાના આખા કેટલા?

૨૬) પોણા રૂપીઆના પૈસા કેટલા? આના કેટલા?

૨૭) ૫૯ પોણું? ૬૯ પોણું? ૭૯ પોણું? ૪૯ પોણું કેટલા?

૨૮) ૫૨ પોણાના આખા કેટલા? ૬૪ પોણાના આખા કેટલા?

૨૯) પોણાની ચમચારની પલાખી બોલો.

૩૦) પોણાની બખ્ખેની પલાખી બોલો.

૩૧) એક કડીઓ દરરોજ ૩. ૦૧૧ કમાય તો ૩૯ કડીઆ ૮ દિવસમાં શું કમાશે?

૩૨) ૩. ૧૩૧૧ની મણુ ખાંડ મળે તો ૭ મણુનું શું?

૩૩) પોણા રૂપીઆમાં ૩ પૈસા ઓછા છે તો કેટલા પૈસા હશે?

૩૪) કેટલા પાવલા મળીને પોણા રૂપીઓ થાય?

૩૫) પોણા કાગળમાંથી ૦૧ કાગળ કેટલા થશે?

૩૬) નેટલા. અડધા તેટલીજ પાવલીઓ કેટલી વખત લખએ તો ૬૯ રૂપીઆ થાય?

૩૭) ૩. ૩૩માંથી પોણા રૂપીઓ કેટલાને અપાય?

૩૮) ૩. ૬૦ છે, ને છોકરા ૮૦ છે તો દરેકને શું મળશે?

૩૯) ૩. ૩૩ છે, તેમાં પોણા રૂપીઓ કેટલીવાર ઉમેરીએ તો ૩. ૪૫ થાય?

૪૦) ૦૧૧ મળ બનાવતો ૩. ૧) બેસે તો ૨૭૧૧ મળનું શું?

- ૪૧) ૯૬ ખમીસની શીવડામણી રૂ. ૭૨ બેડી તો એકની શી ?
 ૪૨) કેટલા પોણા હોય તો ૩૯ આખા થાય ?
 ૪૩) ૫૬૧ ગજ કપડામાંથી ૦૧૧૧ ગજના કેટલા રમાલ થાય ?
 ૪૪) રૂ. ૨૭ના ૩૬ રમાલ મળે તો એક રમાલનું શું ?
 ૪૫) કેટલા પોણે ૬૯ ? કેટલા પોણે ૨૯ ? કેટલા પોણે ૭૨૧૧ ?
 ૪૬) પોણો કેટલીવાર લખએ તો ૩૩૧૧ થાય ?
 ૪૭) ઘોડાને રોજ ૦૧૧૧ શેર ચંદી જોઈએ તો ૪૮ શેર કેટલા દિવસ ચાલશે ?
 ૪૮) કેટલા પોણે ૯, ૧૫, ૨૭, ૪૨, ૭૨ ?
 ૪૯) ૩૯ પેંડામાંથી પોણો પોણો પેંડો કેટલા છોકરાને અપાય ?
 ૫૦) ૦૧૧૧ આનાનું શેર કોણું મળે તો રૂ. ૦૧૧૧નું કેટલું આવે ?
 ૫૧) પોણો હજાર તે કેટલા ? પોણો સો લખો. પોણી સો લખો.
 ૫૨) કેટલા પોણા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?

સવાયાનું મુખગણિત.

મનોચલ ૩.

- ૧) રૂપીઓ ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
 ૨) ૪૩૧૧ માં ૧૧ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
 ૩) ૬૮૧૧ રૂપીઆ હતા ને મારા ભાઈ ૧૧ રૂપીઓ આપે તો મારી પાસે કેટલા રૂપીઆ થાય ?
 ૪) ૩૮૧૧+૧૧, ૬૭૧૧+૧૧, ૫૬૧+૧૧, ૭૦+૧૧ કેટલા ?
 ૫) ૧૧+૪૫, ૧૧+૪૭૧, ૧૧+૩૬૧, ૧૧+૭૮૧૧ કેટલા ?
 ૬) રૂ. ૭૮૧૧ છે તેમાંથી ૧૧ રૂપીઓ ખર્ચએ તો શું રહેશે ?

૧૨૧) ગ્રામ્ય ધોરણનો “સુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના.

- ૭) ૩. ૪૫માંથી ૧૧ ૩. ધર્માદા કર્યો તો કેટલા રહ્યા ?
- ૮) ૭૮૧૧-૧૧, ૫૭૧૧-૧૧, ૩૬૧-૧૧, ૧૦૦-૧૧ કેટલા ?
- ૯) ૪૦-૩૮૧૧, ૬૮૧૧-૬૭૧૧, ૮૨૧૧-૮૧૧, ૭૧૧-૭૦ કેટલા ?
- ૧૦) સવા રૂપીઆમાં શું ઉમેરીએ તો ૨૧૧ રૂપીઆ થાય ?
- ૧૧) ૩. ૩૧ છે, ૫ રૂપીઆ કરવા છે તો કેટલા ખૂટે ?
- ૧૨) ૯૯×૧૧, ૭૫×૧૧, ૬૯×૧૧, ૫૯×૧૧, ૭૯×૧૧ કેટલા ?
- ૧૩) ૩૭×૧૧, ૬૭×૧૧, ૯૫×૧૧, ૭૦૦×૧૧, ૯૦૦×૧૧ કેટલા ?
- ૧૪) ૧૧ રૂપીએ શેર બદામ મળે તો ૨૯ શેર બદામનું શું બેસે ?
- ૧૫) એક બંડીમાં ૧૧ ગજ કપડું બાય તો ૪૫ ગજમાંથી કેટલી બંડી થશે ?
- ૧૬) એક મજૂર રોજ ૧૧ રૂપીએ કમાય તો ૩૯ દિવસમાં શું કમાશે ?
- ૧૭) ૭૨ તપેલી લેવી છે. એક તપેલીનું વજન ૧૧ શેર થાય છે તો બધી તપેલીનું વજન કેટલા મણ થાય ?
- ૧૮) રોજ ૧૧ શેર લોટ વપરાય તો ૩૦ દિવસમાં કેટલો વપરાય ?
- ૧૯) એક છોકરા ૧૧ શેર દૂધ પીએ તો ૬૭ છોકરા કેટલું દૂધ પીશે ?
- ૨૦) ૩૩ રૂપીએ મણ બદામ મળે તો ૧૧ મણનું શું બેસશે ?
- ૨૧) સવાયાની ચચ્ચારની પલાખી સવળી ને ચવળી બોલો.
- ૨૨) સવાયાની બખ્ખેની પલાખી સવળી ને ચવળી બોલો.
- ૨૩) ૯૯×૧૧થી ૭૯×૧૧ સુધી ઉલટા બોલો.
- ૨૪) જોટલા રૂપીઆ તેટલાજ પાવલા ૪૩ વખત લઈએ તો કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૨૫) ૩. ૧૧નું ૧ શેર ધી મળે તો ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું આવે ?
- ૨૬) એક આનાનું ૧૧ શેર કાળું મળે તો ૩. ૩૧નું કેટલું આવશે ?

બીજી શાપડીનો “ડિક્ટેશન શિલ્પ” ત્રીજી ભાગ. ૧૧૩

- ૨૭) હું ૪૧ માણસ પાસે સવા સવા રૂપીઆ માણું છું તો મારું કુલ લેણું કેટલું હશે ?
- ૨૮) એક શેર કારેલાનો સવા આનો બેસે તો ૬૪ શેર કારેલાનું શું આપવું પડશે ?
- ૨૯) ૧૨ સુથારને રોજના સવા રૂપીઆ લેખે ૮ દિવસના કેટલા રૂપીઆ મળશે ?
- ૩૦) ૧૫ રૂપીઆ ને ૧૫ પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૩૧) મણુ સાકરના રૂ. ૧૭ બેસે તો ૮ મણુનું શું બેસે ?
- ૩૨) કેટલા પાવલાં મળીને સવા રૂપીઆ થાય ?
- ૩૩) સવા રૂપીઆમાં ૦૧ રૂપીઆ કેટલીવાર છે ?
- ૩૪) સવા કાગળમાંથી ૦૧ કાગળ કેટલા થશે ?
- ૩૫) ૮૫ રૂપીઆમાં સવા રૂપીઆ કેટલીવાર છે ?
- ૩૬) ૮૦ છોકરા વચ્ચે ૧૦૦ રૂપીઆ વહેંચીએ તો દરેકને શું મળે ?
- ૩૭) સવા શેર વેગણુનો એક આનો તો ૫૮૩૩૩ શેર વેગણુનું શું ?
- ૩૮) એક કોટની શીવડામણી ૧૧ રૂપીઆ લેખે દરજીને મેં ૪૩૩૩ રૂપીઆ આપ્યાં ત્યારે કેટલા કોટ શીવડાવ્યા હશે ?
- ૩૯) ૯૦ રૂપીઆમાંથી સવા સવા રૂપીઆની કેટલી હગલીઓ થશે ?
- ૪૦) એક તાકામાં ૩૭૧ ગજ કપડું છે, તેમાંથી સવા સવા ગજના કેટલા પહેરણુ થશે ?
- ૪૧) ૫૫ રૂપીઆમાં ૪૪ ટોપી લીધી તો એક ટોપીની કેટલી કિંમત પડી ?
- ૪૨) કેટલીવાર સવા લાઇએ તો ૮૮૩૩૩; ૭૩૩૩૩; ૪૭૩૩૩; ૧૦૭૩૩; ૮૭૫ થાય ?
- ૪૩) એક હળમતનો ૧૧ આનો આપવો પડે છે, મેં હળમતને રૂ. ૫ આપ્યા ત્યારે કેટલી હળમત કરાવી હશે ?

૧૪] બીજા પાઠ્ય માટે વાળગરનાવળીની નોટ બે આના.

- ૪૪) ૪૨૥ રૂપિયામાંથી સવા રૂપિયાવાળી કેટલી ટોપીઓ આવશે ?
 ૪૫) કેટલા સવા ૪૫ ? કેટલા સવા ૫૬ ? કેટલા સવા ૪૮૥ ?
 ૪૬) ૪૨ વાર સવા રૂપિયા લેવાને બદલે ૨૥ રૂપિયા કેટલીવાર લઈએ તો ચાલે ?
 ૪૭) કેટલા સવા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
 ૪૮) ૧૧ આને શેર આદુ મળે તો ૧૧ રૂપિયાનું કેટલું આવે ?

શેરની ધાતનો ઉપયોગ.

મનોચલ ૪.

- ૧) પૈસા એટલે શું ? પૈસા ને પૈસાભાર, રૂપિયા ને રૂપિયાભારમાં ફેર શું ને સમજાવો.
- ૨) રૂપિયાભાર લીધું એમાં શું સમજ્યા ?
- ૩) અધાળના રૂપિયાભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૪) અધાળ તોળવા માટે કેટલા રૂપિયા મૂકવા ? કેટલા પૈસા મૂકવા ?
- ૫) ૨૥ રૂપિયાનો ભાર કેટલા પૈસાના ભાર બરાબર છે ?
- ૬) ૪૥ પૈસા મૂકીને તોળવાને બદલે કેટલા રૂપિયા મૂકીને તોળીએ તો ચાલે ?
- ૭) અધાળ દરાખ લીધી બીજીવાર અધાળ લીધી કેટલી થઈ ?
- ૮) અધાળ બે વખત લેવાને બદલે એકકડી વખતે કેટલું લેવું ?
- ૯) નવટાંકના અધાળ કેટલા ? કેટલા અધાળનો નવટાંક થાય ?
- ૧૦) નવટાંકના રૂપિયાભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૧૧) નવટાંક તેલમાંથી ૪૥ પૈસાભાર ઢાળાઈ ગયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૨) ૪૥ પૈસાભાર બદામમાં ૨૥ રૂપિયાભાર એલચી નાખી તો કેટલું વજન થયું ?

ગીત ધોરણ માટે “અંકન કૃતિનાં મનોચત્ર” ના આના. [૧૫

- ૧૩) પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૧૪) ૨ નવટાંક; ૪ અધોળ; ૧૦ રૂપીઆભાર; ૧૮ પૈસાભાર કયા કાટલાની બરાબર છે ?
- ૧૫) ૧૦ રૂપીઆ, ૧૮ પૈસા, ૪ નવટાંક, ૨ અધોળ એમાં ભાર કોનો વધારે ?
- ૧૬) ૪૫૫ પૈસાભાર ખાંડ, અધોળ ધી અને નવટાંક ભોટ લીધો તો બધું મળી કેટલું વજન થયું ?
- ૧૭) પાશેર મધમાંથી અધોળ વપરાયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૮) ૨૫૫ રૂપીઆભાર મરી, અધોળ તજ, અને ૪૫૫ પૈસાભાર એલચીમાં કેટલી સૂંઠ નાખું તો પાશેર વજન થાય ?
- ૧૯) પાશેર કોની કોની બરાબર છે ? પાશેર ને પાશેર કેટલું ?
- ૨૦) કેટલા પાશેરા હોય તો અચ્છેર જેટલું વજન થાય ?
- ૨૧) અચ્છેરના પાશેર કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૨૨) અચ્છેર કોની કોની બરાબર છે ?
- ૨૩) અચ્છેર ધીમાંથી વાપરતાં ૩ અધોળ રહ્યું ત્યારે કેટલું વપરાયું ?
- ૨૪) ૩ વાર નવટાંક સાહી લીધી પણ શીશીમાં અચ્છેર માય છે. તો શીશી બરવાને બીજી કેટલી ભેવી ?
- ૨૫) અચ્છેર ભોટ ને પાશેર ધી મળી કેટલું વજન થયું ?
- ૨૬) પોણોશીરના પાશેરા કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
- ૨૭) એકલા રૂપીઆથી પોણોશીર શી રીતે તોળી આપવું ?

૧૬] બીજા ધોરણ માટે “અંગત લિખિતતા-મનોચલ” ૫ વ્યાખ્યા.

- ૨૮) ૧૫ રૂપિયા છે બીજા કેટલા રૂપિયા હોય તો પોણા શેર તોળી અપાય ?
- ૨૯) પોણાશેર કેની કેની બરાબર છે ?
- ૩૦) પોણાશેર દૂધમાં પાશેર પાણી મેળવ્યું તો કેટલું વજન થયું ?
- ૩૧) શેરમાંથી કેટલું લઈએ તો પોણાશેર રહે ?
- ૩૨) શેરના અઝછેરા કેટલા ? પાશેરા કેટલા ? નવટાંકા કેટલા ? અધાળા કેટલા ? રૂપિયાભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૩૩) શેર કેની કેની બરાબર છે ?
- ૩૪) આ રેતીના ઢગલામાંથી આ અધાળી વડે નવટાંકા, પાશેરા, અઝછેરા, અને શેરીઓ બનાવો.
- ૩૫) નવટાંકની ધાત બોલો. શેરની ધાત બોલો.
- ૩૬) કેટલી વખત નવટાંક લઈએ તો શેર થાય ? ૦૧ શેર લેવું હોય તો નવટાંક કેટલીવાર લેવું ?
- ૩૭) ૧૬ અધાળા તે કેટલા શેર ? ૭ શેરના, ૧૧ શેરના, ૨૧ શેરના, ૦૧૧ શેરના અને ૧ શેરના અધાળા કેટલા ?
- ૩૮) ૪ શેર તોળવા માટે પાશેરા કેટલા મૂકવા ? ચાર શેરના પાશેરા કેટલા ?
- ૩૯) ૩૦ રૂપિયા છે એનો ભાર કેટલો ? એટલોજ ભાર કેટલા પૈસાનો થાય ?
- ૪૦) ત્રાજવાના એક પક્ષમાં પાંચશેરી મૂકી છે ને સામા પક્ષમાં પાશેરા મૂક્યો છે તો કેટલું તોળાશે ?
- ૪૧) ૨૧ પાઈની પાશેર દૂધી મળે તો શેરનું શું બેસે ?
- ૪૨) ૨૧ આનાનું શેર દૂધ આપ્યું ત્યારે ૦૧૧ શેરનું શું આપવું ?
- ૪૩) ૧૩ આને શેર બદામ મળે તો પાશેરનું શું આપવું ?
- ૪૪) બાર વખત અધાળા અધાળા મધ લીધું ત્યારે તે કેટલું થયું ?

ગીતા પાશુ માટે બાળગરબાવળીની નોટ બે આના. [૧૭]

- ૪૫) શેરમાં ૪૫૦ પૈસાભાર ઓછું દૂધ મળ્યું ત્યારે પોણાશેર કરતાં કેટલું વધારે અથવા ઓછું મળ્યું ?
- ૪૬) પાંચશેર ને નવટાંક ધી છે તેમાં કેટલું નાખું તો છ શેર થાય ?
- ૪૭) ૮ પૈસાનું શેર દૂધ મળે તો નવટાંકનું શું ? એક પૈસાનું કેટલું આવે ?
- ૪૮) ૮ પાછનું પાશેર દૂધ આવ્યું તો એક આનામાં કેટલું આવશે ?
- ૪૯) ૨૫ શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૫૦) ૧૫ રૂપીઆભાર કેટલા અંધાળની બરાબર છે ?
- ૫૧) દોઢ પાશેર તે કેટલા રૂપીઆભારની બરાબર છે ?
- ૫૨) ૧૧ શેર ને ૫ રૂપીઆભારના રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૫૩) ૪ પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અંધાળ કેટલા ?
- ૫૪) અઢી પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અંધાળ કેટલા ?
- ૫૫) ૨૦ રૂપીઆભાર તે કેટલા નવા પૈસાભારની બરાબર છે ?
- ૫૬) કેટલા નવા પૈસાભાર ૧૫૦ શેર થાય ?
- ૫૭) પોણાશેર ને નવટાંકના રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૫૮) શેર ને પાશેરા વડે પોણાશેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૫૯) નવટાંક લોટ ને ૪૫૦ પૈસાભાર ધી મળી કેટલું વજન થાય ?
- ૬૦) અચ્છેર બઢામ, ૫ રૂપીઆભાર સાકર અને ૯ પૈસાભાર એલચી લીધી તેમાં કેટલો લોટ નાખું તો એક શેર વજન થાય ?
- ૬૧) પોણાશેર ધીમાંથી ૧૮ પૈસાભાર વપરાયું તો હવે કેટલા શેર રહ્યું ?
- ૬૨) ૩૦ રૂપીઆભાર વધારે કે ૩૬ પૈસાભાર ?
- ૬૩) નવટાંક, પાશેર, અચ્છેર, પોણાશેર ને શેર તોળવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકવા ?

મણુની ધાતનો ઉપયોગ.

મનોયત્ન ૫.

- ૧) મણુના શેર કેટલા ? કેટલા શેરનો મણુ ? શેરના રૂપીઆભાર ?
- ૨) ૧૧ મણુના શેર કેટલા ? ૦૧૧ મણુના શેર કેટલા ?
- ૩) ૪૮ શેર તે એક મણુથી કેટલું વધારે ? અને સવા મણુથી કેટલું ઓછું ?
- ૪) ૧૧ મણુમાંથી ૩ શેર લઈએ તો કેટલું રહે ?
- ૫) ૩૮ શેર ૦૧૧ મણુથી કેટલું વધારે ? અને મણુમાં કેટલું ઓછું ?
- ૬) ૧૦૦, ૬૦, ૫૦, ૩૦, ૨૦, ૧૦ શેરના મણુ કેટલા ?
- ૭) મણુની દસશેરી કેટલી ? પાંચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ? સવાશેરી કેટલી ? અધમણીઆ કેટલા ?
- ૮) ૨૧ મણુ ૭ શેરના શેર કેટલા ?
- ૯) ૧૧ મણુની પાંચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ? સવાશેરી કેટલી ?
- ૧૦) ૧૧ મણુમાંથી પાંચશેર કેટલી વખત આપી શકાય ? ૧૧ શેર કેટલી વખત આપી શકાય ?
- ૧૧) ૨૫ શેરમાં ૫ શેર નાખીએ તો કેટલા મણુ થાય ? ૫ શેર કાઢી લઈએ તો કેટલા મણુ રહે ?
- ૧૨) ૩૫ શેરમાંથી ૫ શેર કાઢી લઈએ તો કેટલા મણુ રહે ?
- ૧૩) ૨૧ મણુ ધીમાંથી ૨૫ શેર ગણી ગયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૪) એક મણુ ધી આપવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકીને તોળી આપવું ? પાંચશેરથી કેટલીવાર તોળવું ?

ત્રીજી યોગદીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના. [૧૬

- ૧૫) મારે મણુ દાળ નેહએ છે. તેમાં ૩૨ શેર છે તો બીજી કેટલી લાવવી ?
- ૧૬) અધમણીઓ, દસશેરી, અને પાંચશેરી એક ત્રાજવામાં મૂકીએ તો કેટલા શેર તોળાય ?
- ૧૭) ૦૥૥ મણુ તે ૩૭ શેરથી કેટલું ઓછું ?
- ૧૮) મણુમાં ૧૦ શેર ઓછું તે કેટલું થયું ?
- ૧૯) મણુ તોળવા માટે બશેરથી કેટલી વખત તોળવું ?
- ૨૦) અઢીશેર કેટલી વખત લઈએ તો મણુ થાય ? મણુનો ૧૬ મો ભાગ શું ?
- ૨૧) કેટલી વખત સવાશેર લઈએ તો મણુ થાય ?
- ૨૨) સાત વખત દસ શેર તોળી આપ્યું તો કેટલા મણુ થયું ?
- ૨૩) એક તામડીમાં ૮ શેર દૂધ માય છે, મારે ૨ મણુ લેવું હોય તો તામડી કેટલી વખત ભરી લેવી ?
- ૨૪) મણુના શેર કેટલા ? શેરના અઘોળ કેટલા ? મણુના અઘોળ કેટલા ?
- ૨૫) ૧૥ મણુ અનાજ છે, રોજ બશેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે ? અને ૩ શેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે ?
- ૨૬) શેર એ મણુનો કેટલામો ભાગ છે ?
- ૨૭) ૨૥ મણુ ૩ શેરમાં કેટલું ઉમેરીએ તો ૩ મણુ થાય ?
- ૨૮) ૦૥૥ મણુમાં ૪૥ શેર ઓછું તે કેટલું ?
- ૨૯) પાવલાના ૨૥ શેર ચોખ્ખા મળે તો મણુનું શું ?
- ૩૦) અઢીશેરના બે આના આપ્યા તો મણુનું શું પડ્યું ?
- ૩૧) ૩. ૪૧ એ મણુ ધી મળે તો ૦૥૥ મણુનું શું ?
- ૩૨) ૯ વખત અઢીશેર ચણા લીધા તે કેટલા થાય ?

- ૩૩) ૩૫ શેર અનાજ આપવું હોય તો સવાશેરથી કેટલી વખત તોળી આપવું ? અઢીશેરથી કેટલી વખત તોળવું ?
- ૩૪) અઢીશેર કેટલી વખત લઇએ તો ૦૧૧ મણ થાય ?
- ૩૫) ૨૧ મણ તોળવા માટે કેટલા અધમણીઆ મૂકવા ?
- ૩૬) કેટલી પાંચશેરીના બાર ૨૧ મણ જેટલો થાય ?
- ૩૭) અધમણીઆ ને પાંચશેરી વડે ૧૫ શેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૩૮) મારી પાસે દશશેરા છે, તેનાથી ૨૧ શેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૩૯) મારી પાસે ૧ શેરનું, ૩ શેરનું, ૯ શેરનું, અને ૨૭ શેરનું એવાં ચાર કાટલાં છે, તે વડે ૧૯, ૨૩, ૨૯, ૩૯ શેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૪૦) ઉપલા કાટલા વડે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, એમ ૪૦ શેર સુધી કેવી રીતે તોળી આપવું ?

પ્રકરણ ૪.

વજન અને કિંમત સંબંધી સમજ.

અચ્છેર બે વખત લઇએ તો કેટલું થાય ? અચ્છેરનું બમણું કેટલું ? પાશેરનું બમણું કેટલું ? નવટાંકનું બમણું કેટલું ? અધોળનું બમણું કેટલું ? સવા રૂપીઆભારનું બમણું કેટલું ?

અધમણ બે વખત લઇએ તો કેટલું થાય ? દશશેરનું બમણું કેટલું ? પાંચશેરનું બમણું કેટલું ? અઢીશેરનું બમણું કેટલું ? સવા શેરનું બમણું કેટલું ?

અચ્છેરનો ૩. ૧) પડે તો શેરનું શું ? જ. ૩. ૨)

પાશેરનો ૩. ૧) પડે તો અચ્છેરનું શું ? જ. ૩. ૨)

નવટાંકનો ૩. ૧) પડે તો પાશેરનું શું ? જ. ૩. ૨)

અધોળનો ૩. ૧) પડે તો નવટાંકનું શું ? જ. ૩. ૨)

અધમણનો ૩. ૧) પડે તો મણનું શું ? જ. ૩. ૨. દસશેરનો ૩. ૧) પડે તો અધમણનું શું ? જ. ૩. ૨) પાંચશેરનો ૩. ૧) તો દસ શેરનું શું ? જ. ૩. ૨) અઢીશેરનો ૩. ૧) પડે તો પાંચશેરનું શું ? જ. ૩. ૨) સવાશેરનો ૩. ૧) તો ૨૥ શેરનું શું ? જ. ૩. ૨)

ઉપરના હિસાબમાં તમે વજન કેટલા ગણ્યું લીધું ? જ. બમણું. કિંમત કેટલા ગણી આપી ? જ. બમણી. બમણું વજન લાઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. બમણી. ચાર ગણ્યું વજન લાઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. ચારગણી. આઠ ગણ્યું વજન લાઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. આઠ ગણી.

ઉપરના હિસાબો પરથી કઈ રીત નીકળી ? જ.

૧) જેટલા ગણ્યું વજન લાઇએ તેટલા ગણી કિંમત આપવી પડે.

બમણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણ્યું મળે ? જ. બમણું. ચાર ગણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણ્યું મળે ? જ. ચાર ગણ્યું વજન મળે. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ.

૨) જેટલા ગણી કિંમત આપીએ તેટલા ગણ્યું વજન મળે.

શેરનું અડધું કેટલું ? અચ્છેરનું અડધું ? પાશેરનું અડધું ? નવટાંકનું અડધું ? અધોળનું અડધું કેટલું ?

૨૨] ચોથા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” આર આના.

મણુનું અડધું કેટલું ? અધમણુનું અડધું કેટલું ? દસશેરનું અડધું ? પાંચશેરનું અડધું ? અઢીશેરનું અડધું ? સવાશેરના અધાળા કેટલા ? સવાશેરનું અડધું ?

શેરનો રૂ. ૧) પડે તો અચ્છેરનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. અચ્છેરનો રૂ. ૧) પડે તો પાશેરનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. પાશેરનો રૂ. ૧) પડે તો નવટાંકનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. નવટાંકનો રૂ. ૧) પડે તો અધાળનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. અધાળનો રૂ. ૧) બેસે તો અડધા અધાળનું અથવા સવા રૂપીઆભારનું શું પડે ? જ. રૂ. ૦ા

મણુનો રૂ. ૧) પડે તો અધમણુનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. અધમણુનો રૂ. ૧) પડે તો દસશેર કે ૦ા મણુનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. દસશેરનો રૂ. ૧) બેસે તો પાંચશેરનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. પાંચશેરનો રૂ. ૧) બેસે તો અઢીશેરનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. અઢીશેરનો રૂ. ૧) બેસે તો સવાશેરનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા. સવાશેરનો રૂ. ૧) બેસે તો દસ અધાળનું શું બેસે ? જ. રૂ. ૦ા.

ઉપરના હિસાબોમાં તમે વજનનો કેટલામો ભાગ લીધો ? જ. અડધો ભાગ. કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપ્યો ? જ. અડધો ભાગ. વજનનો અડધો ભાગ લખ્યો તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ૦ા ભાગ. વજનનો ચોથો ભાગ લખ્યો તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ચોથો ભાગ. વજનનો આઠમો ભાગ લખ્યો તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. આઠમો ભાગ. વજનનો સોળમો ભાગ લખ્યો તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે. જ. સોળમો ભાગ. વજનનો ૩૨મો ભાગ લખ્યો તો કિંમતનો કેટલામો

શુભરાવની સાં ભૂગોળની પ્રત્નોત્તરમાળા ત્રણ આના. [૨૩

ભાગ આપવો પડે ? જ. ૩૨ મો ભાગ. વજનનો ૪૦ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ૪૦ મો ભાગ. વજનનો ૧૬૦૦મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. સોળસેમો ભાગ. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ. ૩) વજનનો જેટલામો ભાગ લઈએ તેટલામો ભાગ કિંમતનો આપવો પડે.

કિંમતનો અડધો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ. અડધો. કિંમતનો ચોથો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ. ચોથો ભાગ મળે.

આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ. ૪) કિંમતનો જેટલામો ભાગ આપીએ તેટલામો ભાગ વજન મળે.

૩પીઆભારના અધોળ અને શેરની અઢીશેરી કરવાની સહેલી રીત.

૧) ૩પીઆભાર=૦૧૧ અધોળ થાય છે. માટે જે ૩પીઆભાર સવાયાના આંકમાં આવે તેના અધોળા થઈ શકે. ૩પીઆભારમાં જેટલી વખત સવા હોય તેના અર્ધા કરવાથી અધોળ થાય. તેજ મુજબ શેરની અઢીશેરી પણ થાય. જેમકે ૨૭૧ ૩પીઆભારના અધોળ કેટલા અને શેરની અઢીશેરી કેટલી ? $૨૭૧ \div ૧ = ૨૭૧$, $૨૭૧ \times ૦.૧ = ૨૭.૧$ અધોળ. $૨૭૧ \div ૧ = ૨૭૧$, $૨૭૧ \times ૦.૧ = ૨૭.૧$ અઢીશેરી,

પ્રકરણ ૫.

આંક અને ધાતના વ્યાવહારિક પરચુરણ હિસાબ.

સૂચના:—હિસાબ વ્યાવહારમાં લાગુ પાડી પૂછવા.

મનોરથ ૬.

- ૧) ૫ શેરના ૩. ૦૦૦૦૦૦ તો મળુનું શું ?
- ૨) દસશેરના ૯ આના તો ૨ મળુનું શું ?
- ૩) ૪ આનાનું ૮ શેર તો ૦૦૦ આનાનું કેટલું ?
- ૪) ૧૨ શેરના ૬ આના તો ૦૦૦ આનાનું કેટલું ?
- ૫) ૩. ૦૦૦૦ મળુ તો ૧ આનાનું કેટલું ?
- ૬) ૩. ૦૦૦૦૦ મળુ તો ૩. ૦૦૦૦૦૦૦ કેટલું ?
- ૭) ૩. ૧)નું ૧૦ શેર તો ૨૦ મળુ ૮૦૦૦ શેરનું શું ?
- ૮) ૩. ૨૦૦૦ મળુ તો ૨૦૦૦ રૂપીઆમાં કેટલા મળુ આવે ?
- ૯) ૩. ૮)નું મળુ તો ૨૧૬ રૂપીઆનું કેટલા મળુ ?
- ૧૦) ૩. ૨૧)નું ૧૦ મળુ ૨૦૦ શેર તો ૩. ૧)નું કેટલું ?
- ૧૧) ૬૩ શેરના ૪૨ પૈસા તો ૧૦૦ શેરનું શું ?
- ૧૨) ૫ પૈસાનું ૩૫ શેર તો ૬ પૈસાનું કેટલું ?
- ૧૩) ૩૦ શેરના ૨૪ પૈસા તો ૬૦ શેરનું શું ?
- ૧૪) મળુના ૨૦૦ રૂપીઆ તો ૭૦૦ રૂપીઆનું કેટલા મળુ ?
- ૧૫) ૩. ૨૫)નું ૧૦૦ મળુ તો ૭૦૦ મળુનું શું ?
- ૧૬) ૩ મળુના ૩૦૦૦ રૂપીઆ તો ૨૭ મળુનું શું ?
- ૧૭) ૨૭ મળુના ૧૬૨ રૂપીઆ તો ૧૨ રૂપીઆનું કેટલું ?

ગુજરાતની સાંભૂજોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના. [૨૫]

- ૧૮) ૦૥ મણુ ૭ શેરનો ૧ રૂપીઆ તો ૧૥ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૧૯) ૭ મણુ તેલના ૧૦૫ રૂપીઆ તો ૩ મણુ તેલનું શું ?
- ૨૦) રૂ. ૨૪)નું ૬૦ મણુ તો ૧૮ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૨૧) રૂ. ૧નું ૧૥ મણુ તો ૯૩૥૥ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૨૨) ૧૨ શેરના ૩૦ આના તો ૭૥ આનાનું કેટલું ?
- ૨૩) ૪૫ તસુના ૧૫ આના તો ૧૮૥૥ આનાનું કેટલું ?
- ૨૪) ૮ આનાનું શેર તો ૧૦ રૂપીઆભારનું શું ?
- ૨૫) એક પૈસાનું ૨૥ શેર તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
- ૨૬) રૂ. ૦૥નું શેર તો ૧૥ મણુનું શું ?
- ૨૭) રૂ. ૨૥નું મણુ તો ૩૦ મણુનું શું ?
- ૨૮) ૫ શેરનો ૧૥ રૂપીઆ તો ૧૥ મણુનું શું ?
- ૨૯) રૂ. ૧)નું ૧૥ મણુ તો ૨૯ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૦) રૂ. ૧)નું ૦૥૥ શેર તો ૫૧ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૧) રૂ. ૦નું શેર તો ૬૥ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૨) રૂ. ૦)આનું અધોળ શેરનું શું ?
- ૩૩) રૂ. ૧)નું ૧૥ મણુ તો ૪૮ મણુનું શું ?
- ૩૪) રૂ. ૧)ની ૨૪ પેનશીલ તો ૧૥ રૂપીઆની કેટલી ?
- ૩૫) રૂ. ૧૥ની ૨૥ શેર બરડી મળે તો રૂ. ૩૬ ની કેટલી આવે ?
- ૩૬) મણુ ઘઉંમાંથી ૮ વખત સરખા દળના આપ્યા ત્યારે દરેક વખતે કેટલા આપ્યા હશે ?
- ૩૭) ૫૦ માણુસો વચ્ચે ૨૥ મણુ દૂધ વપરાયું ત્યારે એક માણુસે કેટલું પીધું હશે ?
- ૩૮) એક શેરની ૩ કેરી ચઢે ત્યારે ૧૥ મણુની કેટલી ચઢશે ?

૨૬) કૈયા ધીરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના.

- ૩૯) ૩. ૧ની ૨૩ શેર જીવાર મળે ૦૦ મળુ ૮૦૦ શેરનું શું ખેસશે ?
 ૪૦) ૬ ફેરીનો ૩. ૧) ખેસે તો ૨૦૦ રૂપિયામાં ફેટલી આવશે ?
 ૪૧) ૩. ૬)ની મળુ ફેરી મળે તો ૩. ૧૭૪)ની ફેટલા મળુ આવશે ?
 ૪૨) ૩. ૧)નું ૦૦૦ શેર ધી મળે તો ૩. ૩૦૦)નું ફેટલું ?
 ૪૩) ૧૦ શેરના ૭૦૦ રૂપિયા તો ૧ શેરનું શું ?
 ૪૪) ૧૦૦ શેરના ૭૫ પતાસાં ચઢે તો ૨૦૦ શેરનાં ફેટલાં ચઢશે ?
 ૪૫) મળુ કારેલાના ૨૦૦ રૂપિયા તો ૦૦૦ મળુનું શું ?
 ૪૬) ૩. ૬)નું ૧૦૦ મળુ તો ૧ મળુનું શું ?
 ૪૭) ૨૦૦ મળુના ૧૨૦૦ રૂપિયા તો મળુનું શું ?
 ૪૮) ૪ પાઈની એક પેન તો ૮ આનાની ફેટલી ?
 ૪૯) ૩ આનાનું એક શેર તો ૧૨ આનાનું ફેટલું ?
 ૫૦) ૩. ૧૬૦૦નું ૧૦૦ મળુ તો ૧૩૦૦૦ રૂપિયાનું ફેટલું ?
 ૫૧) ૨૦૦ મળુના ૧૨૦૦ રૂપિયા તો ૭૦૦ રૂપિયાનું ફેટલું ?
 ૫૨) ૪ શેરનો ૧૦ રૂપિયા તો મળુનું શું ?
 ૫૩) ૩. ૯)નું ૧૩૦૦ મળુ તો ૭ રૂપિયાનું ફેટલું ?
 ૫૪) ૩. ૧૬૦૦નું ૧૩ મળુ તો ૭૦૦ રૂપિયાનું ફેટલું ?
 ૫૫) ૨૧ શેર આના ૩. ૨૬૦ ખેસે તો ૩, ૩૦૦માં ફેટલી આવશે ?
 ૫૬) ૩. મળુ તેજના ૩. ૪૫) ખેસે તો ૧૦ શેરનું શું ?
 ૫૭) ૩. ૨૦૦થી ૩. ૭૨૦૦ રૂપિયા એ ફેટલા મળ્યા છે ?
 ૫૮) ૩. ૩૦૦ની એક એવી ૭૩૦૦ રૂપિયાની ફેટલી ટોપી આવે ?
 ૫૯) ૩. ૭૩૦૦માં ૩. ૧૦૦ ફેટલીવાર છે ?
 ૬૦) ૩. ૧૦૦ એ ૩. ૭૩૦૦માં ફેટલીવાર છે ?
 ૬૧) ૩. ૪)નું શેર તો ૫ રૂપિયામાંનું શું ?

ત્રીજી ટીપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” આર આના. [૨૭]

- ૬૨) રૂ. ૫)નું શેર તો ૩ પાશેરનું થું ?
 ૬૩) રૂ. ૮)નું શેર તો રૂ. ૬)નું કેટલું ?
 ૬૪) રૂ. ૯)નું શેર તો રૂ. ૨ાનું કેટલું ?
 ૬૫) રૂ. ૪ાનું શેર તો રૂ. ૨ાનું કેટલું ?
 ૬૬) રૂ. ૨ાનું શેર તો રૂ. ૪૦)નું કેટલું ?
 ૬૭) રૂ. ૧ાનું શેર તો ૧૦ આનાનું કેટલું ?
 ૬૮) રૂ. ૧ાનું શેર તો રૂ. ૪૯ાનું કેટલું ?
 ૬૯) રૂ. ૧ાનું શેર તો રૂ. ૪૯ાાનું કેટલું ?
 ૭૦) રૂ. ૦ાાનું શેર તો રૂ. ૯ાાનું કેટલું ?
 ૭૧) રૂ. ૨ાનું શેર તો રૂ. ૫૨ાનું કેટલું ?
 ૭૨) રૂ. ૦)નાનું રૂપીઆભાર તો શેરનું થું ?
 ૭૩) રૂ. ૦)નું ૫ શેર તો મળુનું થું ?
 ૭૪) રૂ. ૧ાનું ૧૦ શેર તો ૧ાા મળુનું થું ?
 ૭૫) રૂ. ૩)નું ૦ાા મળુ તો ૨ાા શેરનું થું ?
 ૭૬) રૂ. ૦ાનું ૧ા શેર તો ૧ાા મળુનું થું ?
 ૭૭) રૂ. ૨ાનું શેર તો મળુનું થું ?
 ૭૮) રૂ. ૨ાનું શેર તો ૧ નવટાંકનું થું ?
 ૭૯) રૂ. ૯નું શેર તો પાશેરનું થું ?
 ૮૦) રૂ. ૨ાનું શેર તો દસ રૂપીઆભારનું થું ?
 ૮૧) રૂ. ૮)નું શેર તો ૧૮ પૈસાભારનું થું ?
 ૮૨) રૂ. ૪ાનું શેર તો ૮ અધોળનું થું ?
 ૮૩) રૂ. ૭ાનું શેર તો ૪ નવટાંકનું થું ?
 ૮૪) રૂ. ૬ાાનું શેર તો ૨ પાશેરનું થું ?

- ૮૫) ૩. ૨૧)નું એક શેર તો ૩૦ રૂપીઆભારનું થું ?
 ૮૬) ૩. ૨૨)નું શેર તો ૦૧૧ શેરનું થું ?
 ૮૭) ૩. ૨૩)નું શેર તો ૧૨ અઘોળનું થું ?
 ૮૮) ૩. ૨૪)નું શેર તો ૬૦ અઘોળનું થું ?
 ૮૯) ૩. ૨૫)નું શેર તો ૬ નવટાંકનું થું ?
 ૯૦) ૩. ૨૬)નું ૨૧ શેર તો ૯ રૂપીઆનું થું ?
 ૯૧) ૩. ૨૭)નું ૧૦ રૂપીઆભાર તો ૨૧ શેરનું થું ?
 ૯૨) ૩. ૨૮)નું પાંચ રૂપીઆભાર તો ૨૧ શેરનું થું ?
 ૯૩) ૩. ૨૯)નું ૨૧ રૂપીઆભાર તો શેરનું થું ?
 ૯૪) ૩. ૩૦)નું પાંચ રૂપીઆભાર તો ૨ શેરનું થું ?
 ૯૫) ૩. ૩૧)નું ૭૧ રૂપીઆભાર તો ૧ શેરનું થું ?
 ૯૬) ૩. ૩૨)નું મળુ તો ૪ અઘીશીરીનું થું ?
 ૯૭) ૩ આનાનું ૨૧ શેર તો મળુનું થું ?
 ૯૮) ૩. ૩૩)નું ૨૧ શેર તો મળુનું થું ?
 ૯૯) ૩. ૩૪)નું ૨૧ શેર તો મળુનું થું ?
 ૧૦૦) ૩. ૩૫)નું ૨૧ શેર તો મળુનું થું ?
 ૧૦૧) ૨૧ શેરના ૩ આના તો ૦૧ મળુનું થું ?
 ૧૦૨) પાશીરનો ૧૧ આનો તો શેરનું થું ?
 ૧૦૩) નવટાંકનો ૧૧ આનો તો શેરનું થું ?
 ૧૦૪) ૨૧ આનાનું નવટાંક તો ૧ અઘોળનું થું ?
 ૧૦૫) ૩. ૨૬)નું ૧ શેર તો રૂપીઆભારનું થું ?
 ૧૦૬) ૧૧ મળુના ૩. ૮) તો ૧૫ શેરનું થું ?
 ૧૦૭) ૩. ૫)નું મળુ તો ૩. ૧)નું ઠેકું ?

બીજી ક્ષેત્રનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના. ૧૨૬

- ૧૦૮) ૩. ૮)નું મણુ તો ૩. રાનું કેટલું ?
- ૧૦૯) ૩. ૦ાાાનું શેર તો ૧ા શેરનું શું ?
- ૧૧૦) ૩. ૦ાાનું ૫ રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
- ૧૧૧) ૧ા આનાની શેર પાપડી મળે તો ૧ા મણુ ૩ શેરનું શું ?
- ૧૧૨) ૧૦ રૂપીઆભારના ૩ આના તો શેરનું શું ?
- ૧૧૩) ૩ શેરના ૩. ૯) તો ૦ાા મણુનું શું ?
- ૧૧૪) ૩. ૦)આનું ૧ા શેર તો મણુનું શું ?
- ૧૧૫) ૨ાા શેરનો ૩. ૧) તો ૧ાા મણુનું શું ?
- ૧૧૬) ૩. ૦ાાનું શેર તો મણુનું શું ?
- ૧૧૭) ૪ શેરના ૬ રૂપીઆ તો ૩૯ શેરનું શું ?
- ૧૧૮) ૨૭ પાકનું શેર દૂધ મળે તો ૨૭ આનાનું કેટલું ?
- ૧૧૯) ૫ અધોળના ૭ા આના તો શેરનું શું ?
- ૧૨૦) ૩. ૧ાા એ મણુ મીઠું મળે તો ૩ આનાનું કેટલું આવે ?
- ૧૨૧) ૩. ૧૨ાાનું મણુ તો ૨ાા રૂપીઆમાં કેટલું આવશે ?
- ૧૨૨) એક આનાનું ૦ાા અધોળ ધી મળે તો ૩. ૧)નું કેટલું ?
- ૧૨૩) ૩. ૦)નું અધોળ ધી મળે તો ૩. ૦ાાનું કેટલું ?
- ૧૨૪) ૨ાા શેરના ૩ આના તો શેર ૦ાાનું શું આપવું ?
- ૧૨૫) ૧ા શેર દૂધનો એક આનો તો ૩. ૧ાનું કેટલું ?
- ૧૨૬) એક આનાનું ૨ાા શેર તો ૨ાા મણુનું શું ?
- ૧૨૭) ૧૬ રૂપીઆનું ૧ મણુ તો ૨ાા શેરનું શું ?
- ૧૨૮) ૩. ૦ાાનું ૨ાા શેર તો ૩. ૫ા નું કેટલું ?
- ૧૨૯) ૨૦ ધાના ૫ રૂપીઆ ૩ ધાનું શું ?
- ૧૩૦) ૧ રૂપીઆનું ૦ાા શેર તો મણુનું શું ?

૩૦] બીજા પોરણ માટે “અંકગણિતનાં મનોચતુર” જાણવાના.

- ૧૩૧) ૬ આનાનું ૨૫ શેર તો મળ્યું શું ?
- ૧૩૨) ૫૬ દોઢપાર્શ્વ વટાવીએ તો કેટલી પાર્શ્વ આવશે ?
- ૧૩૩) ૩૭૫ મળ્યુંના કોઠારમાંથી ૧૫ મળ્યુંના કેટલા ટોપલા ભરાશે ?
- ૧૩૪) મારી પાસે ૩૧૫ મળ્યું અનાજ છે, કોઠારમાં ૪૦ મળ્યું માયા છે તો કોઠાર ભરવાને કેટલું અનાજ લાવવું ?
- ૧૩૫) ૩. ૦૫૫ કેટલી વાર લઈ તો ૭૨ રૂપીઆ થાય ?
- ૧૩૬) ૩. ૭૨માં ૦.૫૫ રૂપીઆ કેટલીવાર છે ?
- ૧૩૭) ૩. ૦૫૫ વાળી ૭૨ રૂપીઆમાંથી કેટલી રૂપીઆ આવે ?
- ૧૩૮) ૩. ૫૫માંથી ૦.૫૫ રૂપીઆની એક, એવી કેટલી ચોપડી આવશે શું બચશે ?
- ૧૩૯) મને પહેલે દિવસે ૩. ૩૫૫, બીજે દિવસે ૩. ૧૫૫, ત્રીજે દિવસે ૩. ૨૫૫ અને ચોથે દિવસે ૩. ૧૫૫ ખર્ચ થયો ત્યારે કુલ કેટલો ખર્ચ થયો.
- ૧૪૦) ૩૫૫ મળ્યું જુવાર, ૨૫૫ મળ્યું ઘઉં અને ૬૫ મળ્યું બાજરી લાગ્યો ત્યારે કેટલા મળ્યું અનાજ લાગ્યો ? જો દર મળ્યુંની સરેરાસ કિંમત ૪ રૂપીઆ હોય તો કેટલા રૂપીઆ આપવા પડે ?
- ૧૪૧) ૪૫૫ મળ્યું ૫ શેર ઘઉંમાંથી ૧૫ મળ્યું દળવા આપ્યા ત્યારે બાકી કેટલા રહ્યા.
- ૧૪૨) ૩૭૫ શેર ચોખામાં બીજા કેટલા નાખું તો ૧૫ મળ્યું થાય ?
- ૧૪૩) ૧૫ માઈલ ચાલતાં જા કલાક લાગે તો ૭૨ માઈલ ચાલતાં કેટલો વખત લાગશે ?
- ૧૪૪) ૩. ૧૫૫ ૧૫ વાર ૪૫૫ મળે તો ૩. ૭૦૦૫ કેટલું આવશે ?
- ૧૪૫) ૭૧ પાંચડીના ૩. ૧૭૫ એસે તો ૧૮ પાંચડીનું શું

બીજી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” વચ્ચે આના. [૩૧]

- ૧૪૬) ૩. ૨)નું મળુ ૦૧ જા શેર તો ૩. ૦નું કેટલું ?
- ૧૪૭) ૨૯ આનાની ૮૭ નારંગી મળે તો ૭ આનાની કેટલી ?
- ૧૪૮) ૧૧૩ ફીઆનું ૨૪ તમુ તો ૫ તમુનું શું ?
- ૧૪૯) ૧ ફીઆની ૨૪ નારંગી તો ૯ નારંગીનું શું ?
- ૧૫૦) ૧ લીટીમાં ૯ શબ્દ માય છે તો ૨૩૪ શબ્દની કેટલી લીટી થશે ?
- ૧૫૧) ૩૬ તમુના ૪૧૧ ફીઆ તો ૩ તમુનું શું ?
- ૧૫૨) કેટલા ફીઆમાંથી ૩. ૦૧૧ વાળી ૬૯ ટોપી આવે ?
- ૧૫૩) દરેક બ્રાહ્મણને ૩. ૧૧ આપતાં ૩. ૪૯૧ ખરચ થયો ત્યારે કેટલા બ્રાહ્મણો હશે ?
- ૧૫૪) એક નિશાળમાં ૩૫ પેંડા વહેંચ્યા, શેરના પાંચ પેંડા થાય ત્યારે છોકરા કેટલા હશે ?
- ૧૫૫) કયા કયા પક્ષાખાતો જવાબ, ૩૫, ૭૨. ૧૦૮ ને ૧૪૪ આવે ?
- ૧૫૬) દરેક બિખારીને એકેક પાઇ આપતાં ૩. ૧)ની પાઇ વપરાઈ ત્યારે બિખારી કેટલા હશે ?
- ૧૫૭) ૬૯ શેર ખરશી છે, દરેક સાંતુને બે ૧૧ શેર આપું તો કેટલા સાંતુને આપી શકાય ?
- ૧૫૮) ૩. ૧૧ છે. બીજા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક”ના બે આના બેસે છે, તો કેટલા “મુખગણિત શિક્ષક” આવશે ?
- ૧૫૯) ૩. ૩૭૧માં ૧૫ છત્રી લીધી તો એ લેખે ૧૭ છત્રીનું શું બેસશે ?
- ૧૬૦) ૨૪ ચોપડીના ૩. ૩૧૧ બેસે તો ૧૬ ચોપડીનું શું બેસે ?
- ૧૬૧) ૧૭ મળુ બટાટાના ૩. ૪૨૧ તો ૩. ૧૫)માં કેટલા મળુ ?
- ૧૬૨) ૭૫ માણસ વચ્ચે ૩. ૧૧૨૧ વહેંચ્યા તો ૧૫ માણસના મળીને કેટલા ફીઆ થશે ?

૩૨] પાંચમા ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” ચાર આના.

- ૧૬૩) ૪૭ ખુરશીના રૂ. ૧૧૭૫ બેઠા તો ૬૯ ખુરશીનું શું બેસશે ?
- ૧૬૪) દોઢ રૂપીઆવાળી ૩૦ ચોપડીને બદલે રૂ. ૨૦ વાળી કેટલી ચોપડી આપવી ?
- ૧૬૫) રૂ. ૮૫ માં ૧૭ ખડીઆ મળે છે તો રૂ. ૩૫ માં કેટલા આવશે ?
- ૧૬૬) ૬ મહીનામાં રૂ. ૧૫૬ બચાવું છું તો રૂ. ૨૩૪ બચાવવાને કેટલો વખત લાગશે ?
- ૧૬૭) ૬ મણુ લોટના રૂ. ૩૦ તો ૩૬ મણુનું શું ?
- ૧૬૮) ૧૫ કેરીના રૂ. ૩૫૫ તો રૂ. ૫ માં કેટલી કેરી આવશે ?
- ૧૬૯) ૧૭ મણુ દૂધના રૂ. ૧૩૬ તો ૫૨ મણુનું શું ?
- ૧૭૦) ૧૩ના ઘોડા રૂ. ૧૦૪૦ બેઠા તો ૫૨ ઘોડાનું શું બેસશે ?
- ૧૭૧) રૂ. ૩૫ માંથી રૂ. ૨૫ વાળી કેટલી નોટો આવે ને શું વધે ?
- ૧૭૨) રૂ. ૨૫ વાળી ૩૫ ટોપી લેતાં રૂ. ૦૫૫ વધે ત્યારે કેટલા રૂપીઆ હોવા જોઈએ ?
- ૧૭૩) કંઈ સંખ્યાને ૧૫થી ગુણીએ તો ૧૪૪ આવે ?
- ૧૭૪) જો રૂ. ૨૮ વધારે હોત તો ૭ રૂપીઆવાળી ૧૩ ખુરશી લેતાં ૩ રૂપીઆ વધત, ત્યારે રૂપીઆ કેટલા હોવા જોઈએ ?
- ૧૭૫) હું બજારમાં કેટલાક પૈસા લઈ ગયો; ૮ પૈસાની રેવડી; અને ૨ પૈસાના બેર લીધાં, પણ મારા મામા મળ્યા; તેમણે મને એક આનો આપ્યો ત્યારે મારી પાસે ૫ પૈસા થયા તો ઘેરથી હું કેટલા પૈસા લઈ નીકળેશો ?

તા. ૧૫-૮-૧૯૨૨.

સમાપ્ત.

૧૮ નીચેનાં પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરવાથી

આપોઆપ બુદ્ધિ ખીલવાની સાથે જ

—પરીક્ષામાં નાપાસ થવાની ધાસ્તી રહેશેજ નહિ.—

ભલે ખરીદશે નહિ, પણ બેઝે તો ખરા; બેવાથી લાભ થઈ

બાળપોથીથી પાંચમી સુધીના
કન્યાવાચનમાળા પુસ્તક ૧લાનો
ત્રિવેદિ વાચનમાળા પુસ્તક ૧લાનો } 'ડિક્ટેશન શિ

બાળવર્ગથી પાંચમા ધોરણ સુધીનાં } મુખગણિતશિ

ગુજરાતની સાઠ ભૂગોળની
મુખર્ષ ઇલાકાની ભૂગોળની } "પ્રશ્નોત્તરમાળા"
હિંદુસ્તાનની સાઠ ભૂગોળની

બીજા ધોરણ માટે } અંકગણિતનાં મને.

કે મુંદરજી કૃત નવી પહેલીના અર્થ ૫૫ આના.

ત્રિવેદિ વાચનમાળા પહેલીના અર્થ ૪ આના.

મુરત જિલ્લાનો
ચોર્યાસી તાલુકાનો
મુરત શહેરનો } 'ભૂગોળ શિક્ષ

કર્તા-છગનલાલ માતીરામ શાહ.

"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા.

શાહપોર-૨૦૦૦.

